

at man kan tage saa heftigt paa dem, som Oppositionens to Ordførere og en vis Opposition rundt omkring paa Møder har gjort. Jeg gad vide, hvordan de, naar der kommer en virkelig Fare, kan finde Ord for at betegne denne virkelige Fare, naar de bruger saa stærke Ord om det, som her foreligger. Thi disse Lovforslag betyder, som det nu blev fremhævet af det ærede Medlem Hr. Stengaard-Kirkegaard, et stort Fremskridt i den Retning, de Herrer ønsker. Tilmeldingen gøres lettere, end den er ifølge Loven af 1912. Der bliver større Mulighed for de københavnske Præster for at faa det frem, som de 26 ønsker i denne meget rolige, maadeholdne og forstandige Adresse, de indgav til Udvalget nu i sidste Øjeblik. Det var et Udtryk for, hvad 26 af 166 københavnske Præster mener, og det er ikke noget Flertal, men et meget lille Mindretal, der har gjort de Erfaringer, Erfaringer, som jeg for Resten vurderer højt. Men det er et Fremskridt paa dette Omraade, selv om det ikke er muligt at komme til nogen Enighed derom, den ene paastaar nej, den anden ja. Jeg kan dog huske, at det ærede Medlem Hr. Borgbjerg som Ordfører ved første Behandling fremhævede, at der var noget om det, at nu kunde man lettere melde sig til Valglisterne, idet det ikke skulde ske et halvt Aar forud, men kun to Maanedere forud. Endvidere er der det Fremskridt, at det økonomiske Selvstyre lægges i Menighedsraadenes Hænder, og endelig dette, som man netop fra den Side, som det ærede Medlem Hr. Borgbjerg støtter sig til, naar han taler om, at han staar paa det gamle grundtvigske Standpunkt, ønsker, nemlig at Sognebaandene løses. Sognebaandene løses her i en saadan Grad, at man næsten kan sige, at der ikke er Sogne mere. Der er ligeledes dette, at der gives ogsaa andre end teologiske Kandidater Adgang til Embeder. Der gives saa frit et Spillerum her, som man skulde have forsvoret blot i 1912. Jeg maa dog derom sige, at jeg er ængstelig for, at det virkelig kan komme til at betyde, at en hel Del af dem, som tidligere gik til det teologiske Studium og derigennem ind i Kirkens Tjeneste, ikke vil gøre dette mere. De kan ikke tage Konkurrencen op, ikke ofre saa meget paa deres Studium, naar de andre ikke behøver det. Lønningsloven er jo ikke af den Beskaffenhed, at den overhovedet indbyder til at fortsætte de dyre Studier, som disse teologiske Kandidater har drevet, og som Staten har været med til at ofre Penge paa. Der er den Fare, at vore Præster forsumper, er nødt til at forsumpe af økonomiske Grunde. Det bedste var naturligvis, om de,

der gik ind i Embederne, gik ind i dem med en aandelig Udrustning. Det er gaaet saaledes historisk, at først var det de aandsudrustede Personligheder, der blev Præster, og den Gang det blev saadan mere ordinært, at der var Kirke og Menighed, skulde der Ordination til, en Ceremoni traadte i Stedet for den personlige Udrustning, og da Reformationen kom, blev det Lærdommen, som skulde træde i Stedet for Ordination, og jeg vil dog foretrække, naar man ikke har de aandsudrustede, at man har Præster med Kultur og udviklet Intelligens. Jeg tror ogsaa, at vort Samfund staar sig ved det, saa længe vi har en Folkekirke, og ogsaa fremdeles. Men jeg ser, der ligger en Fare i Øjeblikket; det er en Fare, som disse Love ikke afværger og ikke kan afværge. Men det er ikke derpaa, de Herrer sætter ind, at vi skulde have gjort noget dér. Vi kan vist heller ingenting gøre, da man er gaaet ind paa det Princip, at Kirkemidlerne, Kirkelønningerne, skal være hvilende i sig selv; da Staten har administreret Formuen paa en Maade, man kan fristes til at bruge meget stærke Ord om, har vi faaet denne miserable økonomiske Tilstand, som nu foreligger. Ved disse Love sker der det Fremskridt, at den frisindede Udvikling, vi har været inde paa — den, som Venstre altid har gjort sig til Talsmand for her i Tinget, og netop det Venstre, der var grundtvigsk farvet —, føres videre. Her er jo det underlige, at de Herrer, som er Ordførere for Oppositionen, henholder sig til disse gamle Programmer og til Askovadressen af 1881. Jeg har ved denne Lejlighed læst den officielle Beretning om Askovmødet igennem. Naar man læser denne officielle Beretning, som kun findes to Steder, nemlig i „Dansk Kirketidende“ og i „Højskolebladet“, ser man, hvor de den Gang var uklare. Naar man ser det Præsteløfte, der var Tale om, og man ser Ordføreren paa Askov, Andreas Leth, tale om, at Præsteløftet skal afskaffes, ser man, at der snakkes sort, og da Forhandlingen var færdig, sagde det skarpeste Hoved dernede, J. H. Monrad: Jeg kan ikke stemme for dette her, for ingen kan hitte ud af, hvad Meningen er. Det er jo egentlig rigtigt. Saadan kan man gennemgaa det Punkt for Punkt. Naar man ser, hvad der tales om Ritual- og liturgisk Frihed, maa man sige: Hvad er det, de vil? Der er en, der vil have Lov til i Trosbekendelsen at sige: „de dodes Rige“, en anden vil sige: „Helvede“. Derom drejer det sig.

Det er ikke derom, det drejer sig for os, det er langt større Spørgsmaal, som